

De contante waarde van AB-belastinglatentie bij verdeling

EB 2015/57

1. Inleiding

Dat de contante waarde van de invloed van de aanmerkelijk belang (AB) belastinglatentie op de verdelingswaarde minimaal het nominale percentage van op dit moment 25% bedraagt, zal vermoedelijk vele wenkbrauwen doen fronsen. Omdat de problematiek van groot belang is in de rechtspraktijk en gezien de vele discussies die nog over dit onderwerp worden gevoerd, loont het zeker de moeite om hier nogmaals bij stil te staan. De insteek en benaderingswijze van dit artikel zijn mogelijk verschillend van de discussies die eerder over dit onderwerp zijn gevoerd. Hiermee hopen wij een bijdrage te leveren aan een structurele oplossing voor dit eeuwige strijdpunt.

Vooraf is een nuancering op zijn plaats. Wij beweren niet dat de contante waarde van de AB-belastingclaim groter of gelijk zou zijn aan het nominale percentage (van op dit moment 25%). Dat zou namelijk vreemd zijn. Het gaat om de contante waarde van de 'invloed' van die belastingclaim. Hiermee is vermoedelijk een deel van de mogelijke spraakverwarring samengevat.

2. Aanmerkelijke belangheffing

Wanneer men in gemeenschap van goederen is getrouwd en gaat scheiden, heeft de partner van de ondernemer recht op een vergoeding die gebaseerd is op de helft van de waarde van de aandelen in de BV, gecorrigeerd voor te betalen belastingen. De ondernemer (DGA) krijgt de aandelen toegedeeld en moet de ex-partner uitkopen. Dan is er sprake van een belaste vervreemding voor de inkomstenbelasting (aanmerkelijk belangheffing). In het kader van echtscheiding hoeft echter niet steeds meteen te worden afgerekend. De aanmerkelijk belangclaim (AB-claim) kan worden doorgeschoven, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan, bijvoorbeeld dat de overgang van de aandelen moet plaatsvinden binnen 2 jaar na ontbinding van de huwelijksgemeenschap. De invulling van de fiscale regeling valt buiten de reikwijdte van dit artikel.

Hierna zal worden ingegaan op de vraag, wat de invloed op de verdeling van het doorschuiven van de belastingclaim is. Indien meteen afgerekend wordt met de fiscus zal de aanmerkelijk belangheffing 25% bedragen van de gerealiseerde meerwaarde (met name de vervreemdingsprijs minus de oorspronkelijke verkrijgingsprijs).

Doorschuiven van deze claim lijkt op het eerste gezicht een voordeel op te leveren. Dat is ook zeker het geval. Niet alleen heeft het een positieve invloed op de beschikbare liquiditeiten van de onderneming op het vervreemdingsmoment. Daarnaast levert doorschuiven van een belastingclaim waarde op. Iedere fiscalist zal de ondernemer aanbevelen ervoor te zorgen de verschuldigde belastingen zo ver mogelijk naar de toekomst door te schuiven. Dat klinkt logisch. Onderstaand voorbeeld illustreert het effect van doorschuiven.

Voorbeeld contante waarde belastingclaim

Stel dat een ondernemer op dit moment € 25.000 belasting zou moeten betalen en hij deze belastingclaim 2 jaar naar de toekomst kan doorschuiven. In het geval de disconteringsvoet 15% bedraagt, is het waardevoordeel van het doorschuiven gelijk aan het verschil in contante waarde, met name:

$$\begin{aligned} &= € 25.000 - € 25.000 / (1 + 15\%)^2 \\ &= € 25.000 - € 18.904 \\ &= € 6.096 \end{aligned}$$

De contante waarde van het belastingpercentage van 25% bedraagt hiermee:

$$25\% \times (18.904 / 25.000) = 25\% \times 75,6\% = 18,9\%.$$

Of anders weergegeven:

$$25\% / (1 + 15\%)^2 = 18,9\%$$

Met andere woorden, een belastingclaim doorschuiven levert waarde op. Des te hoger de disconteringsvoet (rendementseis) des te groter het voordeel.

Echter, ten onrechte zou men vervolgens hieruit kunnen concluderen dat bij de afrekening tussen man en vrouw met de lagere waarde van de belastingclaim rekening zou moeten worden gehouden en dus met een lager percentage dan het nominale percentage van 25% (in dit rekenvoorbeeld 18,9%). Een eenvoudig praktijkvoorbeeld kan dit verder verduidelijken.

3. Praktijkvoorbeeld

In dit voorbeeld gaan wij uit van het geval dat een ondernemer (man) en zijn echtgenote (vrouw), in gemeenschap van goederen getrouwd, besluiten te scheiden. Zij proberen dit in goede verstandhouding te doen en beogen een verdeling bij helfte. Over de waarde van de aandelen in de BV zijn man en vrouw het eens. Alleen over de invloed van de AB-claim, die geheel door de man zal worden voldaan, verschillen ze van mening. De man is van mening dat ten minste 25% voor AB-heffing op het aandeel van de vrouw in mindering dient te worden gebracht. De vrouw is van mening dat aangezien niet met-

¹ Hilde Janssens en Ilse Massart, consultant respectievelijk Investment Manager HTSM Brabantse Ontwikkelings Maatschappij.

een hoeft te worden afgerekend en de man naar verwachting niet binnen 3 jaar de onderneming zal gaan verkopen, slechts de contante waarde van deze belastingclaim in mindering moet worden gebracht.

De kernvraag is of de man bevoordeeld wordt indien hij afrekent met de vrouw op basis van een AB-tarief van 25% (gelijk aan het huidige AB-tarief) en vervolgens de belastingclaim doorschuift. In onderstaande zal worden aangetoond dat dit niet het geval is.

3.1 Economische waarde aandelen

Ter herinnering, de waarde van de aandelen kan omschreven worden als de contante waarde van de toekomstige verwachte geldstromen, oftewel: wat de ondernemer verwacht ooit weer te verdienen in de vorm van geld. Met 'contante' waarde wordt bedoeld dat een euro die de ondernemer verwacht pas over 3 jaar te verdienen, vandaag slechts $1 / (1 + 15\%)^3 (= 0,658)$ waard is. Een ondernemer wil namelijk een vergoeding ontvangen voor het ondernemingsrisico dat hij loopt. Deze vergoeding wordt vertaald in de kostenvoet eigen vermogen (ook rendementseis of disconteringsvoet genoemd) van in dit geval 15%.

We weten verder, vereenvoudigd weergegeven, het volgende:

- De jaarlijks te verwachten cashflow na aftrek van vennootschapsbelasting bedraagt € 15.000.
- De rendementseis bedraagt 15%.
- De verkrijgingsprijs van de aandelen bedraagt nihil.

De waarde van de aandelen is aldus gelijk aan:

$$= 15.000 + 15.000 + 15.000 + 15.000 + \dots$$

$$(1 + 15\%)^1 (1 + 15\%)^2 (1 + 15\%)^3 (1 + 15\%)^4$$

$$= 15.000 / 15\%$$

$$= 100.000$$

3.2 Voorbeeld verkrijgingsprijs gelijk aan nihil

3.2.1 Waarde belastingclaim?

Over de waarde van de aandelen in de BV, namelijk € 100.000, zijn man en vrouw het eens. De vraag is echter op welk bedrag de vrouw bij de afrekening in principe recht heeft. En dan gaat het met name om de waarde van de AB-belastingclaim die in mindering zou moeten komen op de helft van de aan haar toekomstige waarde. De AB-heffing (25%) wordt berekend over de verkoopprijs verminderd met de verkrijgingsprijs.

	Verkoopprijs	Verkrijgingsprijs	Saldo
deel vrouw	50.000	0	50.000
deel man	50.000	0	50.000
Saldo is heffingsgrondslag bij verkoop			

Met andere woorden, dient de AB-belastingclaim te worden gewaardeerd op € 12.500 (op basis van 25%), of een bedrag lager dan € 12.500 op grond van het gegeven dat bij doorschuiving de te betalen AB-belastingclaim in de toekomst ligt? En bedraagt de afkoopsom op grond daarvan € 37.500, € 50.000 of een bedrag daartussenin?

In het kader van verdeling bij echtscheiding is deze vraagstelling eigenlijk niet correct. De vraag is niet welke de waarde is van de belastingclaim, maar wel op welk bedrag de vrouw in principe recht heeft indien men uitgaat van verdeling bij helfte.

3.2.2 Gevallen

Er kan zich een aantal gevallen voordoen.

1. De BV (100%) wordt op het moment van echtscheiding verkocht aan een derde partij. Er wordt meteen afgerekend en het restantbedrag wordt verdeeld tussen man en vrouw.
2. Man en vrouw blijven beiden 50% aandeelhouder en na verloop van tijd (stel 3 jaar) worden de aandelen (100%) verkocht aan een derde partij.
3. De man zet de onderneming voort, vergoedt de vrouw voor de helft van de waarde van de aandelen en schuift de belastingclaim door naar de toekomst.
4. De man gaat verder met de onderneming, vergoedt de vrouw voor de helft van de waarde van de aandelen en men rekent meteen af met de fiscus.

Voor de eenvoud en vergelijkbaarheid gaan wij er enerzijds van uit dat de onderneming meteen wordt verkocht ('directe verkoop') en anderzijds over 3 jaar ('verkoop na 3 jaar'). Daarnaast gaan we er ten behoeve van de vergelijkbaarheid van uit dat de waarde van de onderneming constant blijft. Met andere woorden, waardeveranderingen blijven buiten beschouwing en eventuele verschillen in AB-heffing hebben dan per definitie niet te maken met mogelijke waardeveranderingen van de aandelen na peildatum.

De contante waarde van de onderneming bedraagt dan zowel bij directe verkoop als bij verkoop na 3 jaar € 100.000. Dat blijkt uit de volgende berekening.

Directe verkoop

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing				
Verkoopprijs	100.000			
Totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000	0	0	0
CW = contante waarde	100.000	0	0	0
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			

Verkoop na 3 jaar

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000
CW = contante waarde	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			

Waarde berekenen betekent per definitie een uitspraak doen over de verwachte toekomstige geldstromen. De waarde van een onderneming (hier € 100.000) per heden is gelijk aan de contante waarde van alle toekomstige geldstromen (alsof er nooit verkocht zou worden), aan de verkoopwaarde nu en aan de contante waarde van alle tussentijdse netto-opbrengsten plus de verkoopwaarde in jaar x. In formulevorm geldt daarbij:

$$\begin{aligned}
 & 100.000 \\
 & = 15.000 / 15\% \\
 & \text{(contante waarde van jaarlijks toekomstige geldstromen van € 15.000)} \\
 & = 100.000 / (1 + 15\%)^0 \\
 & \text{(contante waarde bij directe verkoop)} \\
 & = 15.000 / (1 + 15\%)^1 + 15.000 / (1 + 15\%)^2 + (15.000 / 15\%) / (1 + 15\%)^2 \\
 & \text{(contante waarde bij verkoop na 2 jaar)}
 \end{aligned}$$

Vervolgens kan in de gevallen genoemd van 1 tot 4 het effect van de AB-heffing worden berekend, alsook de contante waarde van de AB-heffing en de totale geldstroom na AB-heffing. Daarbij gaat geval 1 uit van directe verkoop en gevallen 2-4 van verkoop na 3 jaar.

Over geldstromen uit de onderneming aan privé is AB-heffing van toepassing. AB-heffing vindt dus zowel plaats bij verkoop als bij (tussentijdse) uitkering van dividenden. Bij gelijke verdeling moet met alle relevante belastingen rekening worden gehouden, dus met AB-heffing bij verkoop als ook op (tussentijdse) dividenuitkeringen.

Geval 1a: De onderneming wordt meteen verkocht en de opbrengst verdeeld

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing				
Verkoopprijs	100.000			
Totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000	0	0	0
CW = contante waarde	100.000	0	0	0
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	0	0	0
ab-heffing verkoop vrouw	-12.500			
ab-heffing verkoop man	-12.500			
Totale geldstroom ab-heffing	-25.000	0	0	0
CW	-25.000	0	0	0
CW totale geldstroom ab-heffing	-25.000	25,00%		
CW totale geldstroom na ab-heffing	75.000			
waarvan 50%	37.500			

Geval 2a: Man en vrouw blijven aandeelhouder en verkopen na 3 jaar

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000
CW = contante waarde	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	-3.750	-3.750	-3.750
ab-heffing vrouw				-12.500
ab-heffing man				-12.500
Totale geldstroom ab-heffing	0	-3.750	-3.750	-28.750
CW	0	-3.261	-2.836	-18.904
CW totale geldstroom ab-heffing	-25.000	25,00%		
CW totale geldstroom na ab-heffing	75.000			
waarvan 50%	37.500			

Geval 3a: De man vergoedt de vrouw bij echtscheiding en schuift de belastingclaim door

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000
CW	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	-3.750	-3.750	-3.750
ab-heffing verkoop vrouw				-12.500
ab-heffing verkoop man				-12.500
Totale geldstroom ab-heffing	0	-3.750	-3.750	-28.750
CW	0	-3.261	-2.836	-18.904
CW totale geldstroom ab-heffing	-25.000	25,00%		
CW totale geldstroom na ab-heffing	75.000			
waarvan 50%	37.500			

Geval 4a: De man vergoedt de vrouw bij echtscheiding en rekent meteen af met de fiscus

Uitgangspunt is hier dat de man meteen afreken met de fiscus bij echtscheiding en na 3 jaar de onderneming verkoopt. In dit geval wijzigt de verkrijgingsprijs van de man bij verkoop na 3 jaar op de volgende wijze.

	Verkoopprijs	Verkrijgingsprijs	Saldo
deel vrouw	50.000	0	50.000
deel man	100.000	50.000	50.000
Saldo is heffingsgrondslag bij verkoop na 3 jaar			

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000
CW	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	-3.750	-3.750	-3.750
ab-heffing verkoop vrouw	-12.500			
ab-heffing verkoop man				-12.500
Totale geldstroom ab-heffing	-12.500	-3.750	-3.750	-16.250
CW	-12.500	-3.261	-2.836	-10.685
CW totale geldstroom ab-heffing	-29.281	29,28%!		
CW totale geldstroom na ab-heffing	70.719			
waarvan 50%	35.359			

3.2.3 Conclusies

De belangrijkste conclusies bij voorgaande rekenvoorbeelden zijn de volgende:

- Het uitgangspunt zou moeten zijn dat de totale contante waarde van alle netto-opbrengsten (dus rekening houdend met de totale AB-heffing) gelijk wordt ver-

- deeld tussen man en vrouw. In het andere geval zou één van hen worden bevoordeeld.
- In de gevallen 1a, 2a en 3a bedraagt de contante waarde van de totale AB-heffing € 25.000. In geval 1a betreft het de AB-heffing bij directe verkoop. In de gevallen 2a (verkoop door man en vrouw na 3 jaar) en 3a (doorschuiven van de AB-heffing bij voortzetting door de man) betreft het de AB-heffing over de tussentijdse dividenduitkeringen en deze over de verkoop na 3 jaar.
 - Uitstel van betaling van belastingen levert normaliter steeds voordeel op. Dat is ook het geval voor het uitstel van de AB-heffing uit hoofde van verkoop (geval 3a). De contante waarde van de AB-heffing uit hoofde van verkoop daalt van € 25.000 bij directe verkoop tot € 16.438 bij verkoop na 3 jaar. Dit is de contante waarde van € 25.000 na 3 jaar. Echter, de contante waarde van de AB-heffing over de tussentijdse dividenden in de jaren 1 tot en met 3 (vóór verkoop) is € 8.562 bij verkoop na 3 jaar. Per saldo bedraagt de contante waarde van de totale AB-heffing bij verkoop na 3 jaar nog steeds € 25.000. Van belang is namelijk dat, als men uitgaat van een bepaalde waardering (op basis waarvan moet worden afgerekend), ook dezelfde uitgangspunten worden gevolgd bij de bepaling van de waarde van de bijhorende AB-claim.
 - Ingeval de man meteen fiscaal afrekenet over het aandeel van de vrouw en de onderneming nog 3 jaar voortzet (geval 4a), wordt eerst verkocht na 3 jaar waarbij de AB-heffing over de tussentijdse dividenden van toepassing blijft, doch wordt de AB-heffing uit hoofde van verkoop van het deel toekomstig aan de vrouw (€ 12.500) per heden betaald in plaats van na 3 jaar. Ten opzichte van gevallen 2a en 3a is derhalve sprake van een hogere contante waarde van de AB-heffing uit hoofde van verkoop: € 20.719, bestaande uit € 12.500 (vrouw) en € 8.219 (man). Tezamen met de contante waarde van de AB-heffing over de tussentijdse dividenden (€ 8.562) bedraagt de contante waarde van de totale AB-heffing € 29.281. Dat is dus meer dan € 25.000. De reden voor deze hogere contante waarde volgt uit het gegeven dat bij directe afrekening de verkrijgingsprijs van de man niet langer nihil is, maar wordt verhoogd door de brutoafkoopsom van de vrouw. Wij verwijzen hierbij naar het volgende voorbeeld met een verkrijgingsprijs verschillend van nihil.
 - Uit het voorgaande blijkt derhalve dat direct fiscaal afrekenen over het aandeel van de vrouw leidt tot nadeel voor de man, daar waar sprake zou moeten zijn van verdeling bij helften. De man kan dit nadeel slechts wegwerken dan wel beperken door de onderneming direct te verkopen dan wel door deze claim door te schuiven tot het moment waarop hij zal verkopen. Daarbij is van belang dat directe verkoop in werkelijkheid niet steeds een optie is en dat dit mogelijk ook gevolgen heeft voor de alimentatieberekening.
 - Verdeling bij helfte leidt derhalve in gevallen 1a, 2a en 3a tot een netto-afkoopsom toegekend aan de vrouw

van € 37.500. In geval 4a zou mogelijk zelfs een lagere afkoopsom terecht zijn.

- Stel dat men in het geval van doorschuiven (3a) zou uitgaan van een lagere contante waarde van de AB-heffing (lager dan 25%) voor het deel van de vrouw, dan is er sprake van bevoordeling van de vrouw. Dat kan eenvoudig worden aangetoond door de verdeling van de AB-heffing over man en vrouw in ogenschouw te nemen, als volgt.

1a (directe verkoop)	Man	Vrouw	Totaal
CW ab-heffing geldstromen	0	0	0
CW ab-heffing verkoop	-12.500	-12.500	-25.000
Totaal CW ab-heffing	-12.500	-12.500	
	-25.000		25,00%

2a (verkoop na 3 jaar)	Man	Vrouw	Totaal
waarvan CW ab-heffing geldstromen	-4.281	-4.281	-8.562
waarvan CW ab-heffing verkoop	-8.219	-8.219	-16.438
Totaal CW ab-heffing	-12.500	-12.500	
	-25.000		25,00%

3a (doorschuiven)	Man	Vrouw	Totaal
waarvan CW ab-heffing geldstromen	-8.562	0	-8.562
waarvan CW ab-heffing verkoop	-8.219	-8.219	-16.438
Totaal CW ab-heffing	-16.781	-8.219	
	-25.000		25,00%

4a (direct fiscaal afrekenen)	Man	Vrouw	Totaal
waarvan CW ab-heffing geldstromen	-8.562	0	-8.562
waarvan CW ab-heffing verkoop	-8.219	-12.500	-20.719
Totaal CW ab-heffing	-16.781	-12.500	
	-29.281		29,28%

- In geval 1a en 2a is de verdeling van de contante waarde van de totale AB-heffing gelijk voor man en vrouw. In geval 3a wordt het bedrag uit hoofde van de tussentijdse dividenden van de vrouw verschoven naar de man, waardoor de verdeling tussen man en vrouw niet langer gelijk is. Indien slechts de contante waarde van de AB-heffing toe te rekenen aan het gedeelte van de vrouw (€ 8.219) in mindering wordt gebracht op de brutoafkoopsom voor de vrouw (zijnde 50% van de waarde vóór AB-heffing), dan ontvangt de vrouw een te hoge afkoop-

som, met name een afkoopsom die hoger is dan de helft. De vrouw zou immers een nettobedrag van € 41.781 ontvangen, waar terwijl de man op basis van dezelfde uitgangspunten netto slechts € 33.219 overhoudt.

- Per saldo dient als de waarde van de onderneming bij helfte wordt gedeeld, ook de contante waarde van de 'totale' AB-heffing gelijk te worden verdeeld, zodat voor de contante waarde van de AB-heffing ten minste dient te worden gerekend met een percentage van 25%. In alle genoemde gevallen is de contante waarde van de AB-heffing nooit lager dan deze 25%.

In voorbeeld 4a en ook in het vervolg geldt dat wanneer het percentage AB-heffing contant gemaakt afwijkt van 25%, dit percentage (in voorbeeld 4a: 29,28%) afhankelijk is van de uitgangspunten in het rekenvoorbeeld en derhalve steeds verschillend is.

Een belangrijke opmerking hierbij is dat de tussentijdse geldstromen tot aan verkoop van de onderneming door de man, inherent onderdeel uitmaken van de waardebepaling en daarmee ook de basis vormen van de afrekening tussen man en vrouw. Logischerwijs dient dan eveneens met de AB-heffing over diezelfde geldstromen rekening te worden gehouden bij de afrekening tussen man en vrouw.

Indien de tussentijdse geldstromen niet worden uitgekeerd en dus geen sprake is van jaarlijkse dividenduitkeringen, zou men kunnen opperen dat geen AB-heffing dient te worden betaald. Dan zou de contante waarde van de op AB-heffing betrekking hebbende uitgaande geldstromen lager uitvallen of zelfs wegvallen. Deze redenering gaat niet op aangezien in dat geval de cashflow niet tussentijds contant kunnen worden gemaakt, maar pas bij uitkering op een later moment. De contante waarde van deze cashflow vermeerderd met het rendement daarover zal eerder lager en in ieder geval niet hoger uitvallen. Bij uitkering op een later moment dient vervolgens AB-heffing te worden betaald over de ingehouden cashflow vermeerderd met het rendement daarover. Slechts indien de contante waarde van deze uitkering lager is, zal de contante waarde van de daarover verschuldigde AB-heffing lager zijn, maar dan is dus ook de totale waarde lager. Met andere woorden, indien de waarde is gebaseerd op een jaarlijkse cashflow van een bepaalde omvang (free cashflow), veronderstelt dit tevens dat deze cashflow ook daadwerkelijk jaarlijks aan de aandeelhouder beschikbaar wordt gesteld. En dit kan alleen maar door AB-heffing te betalen. Voorgaande gaat ook op in het geval dividenden tussentijds in een persoonlijke holding worden ondergebracht.

3.3 Voorbeeld verkrijgingsprijs groter dan nihil

3.3.1 Waarde belastingclaim?

In bovenstaande is aangetoond dat ten minste uitgegaan zou moeten worden van de nominale belastingvoet. Er kunnen echter omstandigheden zijn waarin het redelijk en billijk is dat per peildatum met een hoger percentage dan

de nominale belastingvoet rekening wordt gehouden. In hoeverre bij de verdeling daarmee rekening kan worden gehouden, is echter niet ter beoordeling van bijvoorbeeld de deskundige aangesteld door de rechter, maar zal mede afhangen van de feiten en omstandigheden. In onderstaande paragraaf wordt hier niet nader op ingegaan.

Laten we aannemen dat de uitgangspunten uit het bovenstaande rekenvoorbeeld blijven behouden. Het enige verschil is dat de verkrijgingsprijs van de aandelen nu € 20.000 bedraagt in plaats van nihil.

We weten dus:

- De jaarlijks te verwachten cashflow na aftrek vennootschapsbelasting bedraagt € 15.000.
- De rendementseis bedraagt 15%.
- De verkrijgingsprijs is € 20.000.

	Verkoop-prijs	Verkrij-gingsprijs	Saldo
deel vrouw	50.000	10.000	40.000
deel man	50.000	10.000	40.000
	Saldo is heffingsgrondslag bij verkoop		

Opnieuw kunnen dezelfde gevallen worden onderscheiden.

3.3.2 Gevallen

Geval 1b: De onderneming wordt meteen verkocht en de opbrengst verdeeld

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing				
Verkoopprijs	100.000			
Totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000	0	0	0
CW	100.000	0	0	0
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	0	0	0
ab-heffing vrouw	-10.000			
ab-heffing man	-10.000			
Totale geldstroom ab-heffing	-20.000	0	0	0
CW	-20.000	0	0	0
CW totale geldstroom ab-heffing	-20.000	25,00%		

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
CW totale geldstroom na ab-heffing	80.000			
waarvan 50%	40.000			

Geval 2b: Man en vrouw blijven aandeelhouder en verkopen na 3 jaar

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000
CW = contante waarde	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	-3.750	-3.750	-3.750
ab-heffing vrouw				-10.000
ab-heffing man				-10.000
Totale geldstroom ab-heffing	0	-3.750	-3.750	-23.750
CW	0	-3.261	-2.836	-15.616
CW totale geldstroom ab-heffing	-21.712	27,14%		
CW totale geldstroom na ab-heffing	78.288			
waarvan 50%	39.144			

Geval 3b: De man vergoedt de vrouw bij echtscheiding en schuift de belastingclaim door

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
CW = contante waarde	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	-3.750	-3.750	-3.750
ab-heffing vrouw				-10.000
ab-heffing man				-10.000
Totale geldstroom ab-heffing	0	-3.750	-3.750	-23.750
CW	0	-3.261	-2.836	-15.616
CW totale geldstroom ab-heffing	-21.712	27,14%		
CW totale geldstroom na ab-heffing	78.288			
waarvan 50%	39.144			

Geval 4b: De man vergoedt de vrouw bij echtscheiding en rekent meteen af met de fiscus

	Verkoopprijs	Verkrijgingsprijs	Saldo
deel vrouw	50.000	10.000	40.000
deel man	100.000	60.000	40.000
Saldo is heffingsgrondslag bij verkoop na 3 jaar			

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom vóór ab-heffing		15.000	15.000	15.000
Verkoopprijs				100.000
Totale geldstroom vóór ab-heffing	0	15.000	15.000	115.000
CW	0	13.043	11.342	75.614
CW totale geldstroom vóór ab-heffing	100.000			
ab-heffing jaarlijkse geldstroom	0	-3.750	-3.750	-3.750

	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
ab-heffing verkoop vrouw	-10.000			
ab-heffing verkoop man				-10.000
Totale geldstroom ab-heffing	-10.000	-3.750	-3.750	-13.750
CW	-10.000	-3.261	-2.836	-9.041
CW totale geldstroom ab-heffing	-25.137	31,42%		
CW totale geldstroom na ab-heffing	74.863			
waarvan 50%	37.431			

3.3.3 Conclusies

De voornaamste conclusies bij bovenstaande rekenvoorbeelden zijn de volgende:

- De AB-heffing bedraagt nog steeds nominaal 25%. Omdat echter de verkrijgingsprijs niet langer nihil is maar € 20.000 bedraagt, is de heffingsgrondslag met dit bedrag verminderd. De nominale AB-heffing uit hoofde van verkoop is in de gevallen b dus lager (€ 20.000) dan in de gevallen a (€ 25.000). Daarbij is van belang dat de AB-heffing in procenten wordt uitgedrukt ten opzichte van de heffingsgrondslag.
Voor de AB-heffing uit hoofde van (tussentijdse) dividenduitkeringen is er geen verschil tussen de gevallen a en b.
- Uit de gevallen b blijkt dat als de verkrijgingsprijs hoger is dan nihil de contante waarde van de totale AB-heffing steeds hoger zal liggen dan de nominale belastingclaim (in dit voorbeeld 25%), tenzij de onderneming bij echtscheiding meteen wordt verkocht aan een derde partij. Dit blijkt uit de volgende samenvatting, waaruit tevens de verdeling over man en vrouw kan worden afgelezen.

1b (directe verkoop)	Man	Vrouw	Totaal
CW ab-heffing geldstromen	0	0	0
CW ab-heffing verkoop	-10.000	-10.000	-20.000
Totaal CW ab-heffing	-10.000	-10.000	
	-20.000		25,00%

2b (verkoop na 3 jaar)	Man	Vrouw	Totaal
waarvan CW ab-heffing geldstromen	-4.281	-4.281	-8.562
waarvan CW ab-heffing verkoop	-6.575	-6.575	-13.150
Totaal CW ab-heffing	-10.856	-10.856	
	-21.712		27,14%

3b (doorschuiven)	Man	Vrouw	Totaal
waarvan CW ab-heffing geldstromen	-8.562	0	-8.562
waarvan CW ab-heffing verkoop	-6.575	-6.575	-13.150
Totaal CW ab-heffing	-15.137	-6.575	
	-21.712		27,14%

4b (direct fiscaal afrekenen)	Man	Vrouw	Totaal
waarvan CW ab-heffing geldstromen	-8.562	0	-8.562
waarvan CW ab-heffing verkoop	-6.575	-10.000	-16.575
Totaal CW ab-heffing	-15.137	-10.000	
	-25.137		31,42%

In het geval van doorschuiven (3b) is de contante waarde van de totale AB-heffing gelijk aan bij gezamenlijke verkoop na 3 jaar (2b). Echter, in de gevallen a (met verkrijgingsprijs nihil), is de verdeling tussen man en vrouw in geval 3 niet gelijk. Ook hier wordt de contante waarde van de AB-heffing over de geldstromen verschoven van de vrouw naar de man, waarbij de man zou worden benadeeld, indien op de brutoaankoop som toekomend aan de vrouw (zijnde 50% van de waarde vóór AB-heffing) slechts de contante waarde van de AB-heffing op naam van de vrouw (€ 6.575) in mindering wordt gebracht. Immers, de vrouw zou een netto-bedrag van € 43.425 ontvangen terwijl de man op basis van dezelfde uitgangspunten netto slechts € 34.863 overhoudt.

- Indien sprake is van een verkrijgingsprijs hoger dan nihil zal de man de contante waarde van de AB-heffing slechts kunnen beperken tot 25% door direct te verkopen aan een derde. In het andere geval kan de man door doorschuiven de contante waarde van de heffing slechts drukken tot een niveau dicht bij 25%, maar steeds hoger dan 25%.
- Het resulterende percentage hoger dan het huidige nominale percentage van 25% (27,14% in gevallen 2b en 3b; en 31,42% in geval 4b) volgt mede uit het gegeven, dat de verkrijgingsprijs slechts nominaal is vrijgesteld van AB-heffing terwijl de (tussentijdse) dividenden zonder aftrek belast worden met AB-heffing. Ook de verkrijgingsprijs is echter gebaseerd op een bepaalde verwachting met betrekking tot toekomstige opbrengsten. Vrijstelling van slechts de nominale verkrijgingsprijs leidt ertoe dat de contante waarde hiervan steeds geringer wordt naarmate het bedrag verder naar de toekomst wordt doorgeschoven. Hoe hoger de verkrijgingsprijs bij aanvang, hoe sterker dit effect zich voordoet. In feite wordt de AB-heffing die reeds vóór verkoop wordt toegepast op de over de in de verkrijgingsprijs begrepen jaarlijkse rendementen niet gecorrigeerd in de AB-heffing bij verkoop. Dit zou wel het

geval zijn geweest indien de verkrijgingsprijs met dit jaarlijks verwachte rendement zou worden verhoogd.

Onderstaande tabellen geven de jaarlijkse verwachte geldstromen weer waarop de verkrijgingsprijs is gebaseerd, alsook de AB-heffing daarover. Voor geval 1b wordt geen tabel opgenomen daar bij directe verkoop fiscaal meteen is afgerekend. In gevallen 2b en 3b (doorschuiven) bedraagt de verkrijgingsprijs € 20.000, met een jaarlijkse geldstroom van € 3.000 (€ 20.000 x 15%). Bij direct fiscaal afrekenen op het moment van verdeling (4b) wordt de verkrijgingsprijs voor de man verhoogd met de brutoaankoopsum verrekend met de vrouw en dit effect is per saldo negatief. Immers, zoals hiervoor aangegeven, wordt het effect versterkt bij een hogere verkrijgingsprijs. Met andere woorden, meteen afrekenen is steeds nadeliger dan doorschuiven. De verkrijgingsprijs bedraagt dan € 60.000 (50% van € 20.000 en verhoogd met € 50.000), met een jaarlijkse geldstroom van € 9.000 (€ 60.000 x 15%).

2b	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom obv verkrijgingsprijs		3.000	3.000	3.000
ab-heffing daarover		-750	-750	-750
CW	0	-652	-567	-493
CW tussentijdse ab-heffing op verkrijging	-1.712	2,14%		

3b	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom obv verkrijgingsprijs		3.000	3.000	3.000
ab-heffing daarover		-750	-750	-750
CW	0	-652	-567	-493
CW tussentijdse ab-heffing op verkrijging	-1.712	2,14%		

4b	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom obv verkrijgingsprijs		9.000	9.000	9.000
ab-heffing daarover		-2.250	-2.250	-2.250
CW	0	-1.957	-1.701	-1.479
CW tussentijdse ab-heffing op verkrijging	-5.137	6,42%		

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de contante waarde van de AB-heffing in procenten over de jaarlijkse geldstroom behorend bij de verkrijgingsprijs precies gelijk is aan dat deel van de AB-heffing dat uitgaat boven 25%.

Op dezelfde wijze kan voor geval 4a de hogere contante waarde van de AB-heffing worden verklaard. De verkrijgingsprijs is in geval 4a gelijk aan nihil vermeerderd met de bruto-aankoopsum van € 50.000, met een jaarlijkse geldstroom van € 7.500.

4a	Jaar 0	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3
Jaarlijkse geldstroom obv verkrijgingsprijs		7.500	7.500	7.500
ab-heffing daarover		-1.875	-1.875	-1.875
CW	0	-1.630	-1.418	-1.233
CW tussentijdse ab-heffing op verkrijging	- 4.281	4,28%		

4. Algemene conclusie

Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt zal – behoudens uitzonderlijke omstandigheden en/of wijziging in fiscale wetgeving – diegene die een nettovergoeding ontvangt bij verdeling van een onderneming en/of aandelen in een BV in het kader van echtscheiding, bij toepassing van het nominale AB-percentage niet worden benadeeld, ook niet wanneer sprake is van doorschuiven van de AB-claim. Anderzijds zal, in tegenstelling tot wat vaak wordt aangenomen, bij hantering van een correctie voor AB-heffing op basis van een percentage lager dan het nominale tarief van 25% de voortzettende partij in ieder geval worden benadeeld.

Sterker nog: indien de ondernemer na verdeling de onderneming voortzet, kan hij slechts door middel van doorschuiven van de AB-claim over het aandeel van de vrouw de contante waarde van de totale AB-heffing neerwaarts beïnvloeden richting het nominale percentage van 25%. De contante waarde van de totale heffing zal slechts 25% bedragen (in geval van een verkrijgingsprijs anders dan nihil) indien de ondernemer op het moment van verdeling overgaat tot verkoop aan een derde partij.

5. Aanvullende conclusie ten behoeve van registervaluaters

Er is inderdaad sprake van een voordeel van uitstel van betaling van belastingen (ten opzichte van direct afrekenen), aangezien bij doorschuiven het bedrag van de uitgestelde belastingen mogelijk nog steeds beschikbaar is op het waarderingmoment om bijvoorbeeld te investeren. In het andere geval zou daarvoor mogelijk een lening moeten worden aangetrokken. Het verschil is dat in het ene geval tussentijds rente dient te worden betaald op de aangetrokken lening en in het andere geval niet. Dit heeft echter niet tot gevolg dat de invloed van de AB-claim bij doorschuiven van belastingen lager dan 25% zou uitvallen. Het voordeel van niet beta-

len van rente is daar namelijk reeds in vervat. Dit betekent derhalve alleen dat het nadeel van direct afrekenen nog groter is dan aangetoond in bovenstaande voorbeelden. Daarbij dient nog te worden opgemerkt dat, indien de onderneming in plaats van de ondernemer de AB-heffing betaalt, er een vordering van de onderneming op de ondernemer ontstaat ter grootte van dit bedrag. In dat opzicht wijzigt de waarde van de onderneming derhalve niet.